

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Rebus Gestis Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv

Marchetti, Annibale

Florentiæ, 1687

Capvt VII. Neapolim valetudinis causa proficiscitur: virtutum exempla ibi relictæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43962

Neapolim valetudinis causa proficiscitur : virtutum exempla ibi relicta .

Dum hæc Romæ virtutis exempla proderet ; rumor fuit , Aloyfium unâ cum Io: Baptista Piscatore tyrocinij Præfecto Neapolim curandæ valetudini , quæ utrique satis incommoda , brevi profecturum . Id cum ad tyronū reliquos peruenisset , ingenti cunctos dolore affecit , satis gnaros uno tempore geminos sibi duces ad virtutem adimi , quorum alter præcipiendo , alter præeundo viam monstraret . Res autem ita habuit . Dudum cruentâ excreatione lecto tenebatur memoratus Piscator , cum Claudius Aquaviva , cui tantus vir maximè cordi erat , illi , de Medicorum sententiâ , Neapolim concedendum , ut primùm per vires liceret , denuntiavit , eâ nimirum fiduciâ ductus , Neapolitani Cæli clementiam cum Romani gravitate commutatam levamen aliquod allaturam . Itaque dum æger paululùm a morbo recreatus ad iniunctū iter accingitur ; ex Aloyfio

fio fortè obuiò percontatur, velitne sibi comes Neapolim ire. Ille, ut erat ad postulata facilius, præsertim ubi peteret, quem non petiturum, nisi concedenda nosset; statim respondit, se verò paratum esse, ac libenter, si ita ei videretur, iturum. Verùm re postea diligentius cõsideratâ, eius responsi nonnihil pœnituit, veritum ne quid momenti apud Moderatores ad rem decernendam afferre posset: habuit proinde religioni, neutro se inclinatum, atque in eorum, qui præessent, potestate futurum, non respondit. Claudius tamen, nullâ habitâ responsi, sed solâ valetudinis ratione, Aloysio, alijsque duobus tyronibus pariter affectis significari mandat, uti ad iter Neapolitanum unâ cum Magistro suo faciendum sese comparent. Quo audito lætus saltem eo nomine Aloysius fuit, quòd quâ ratione iter esset nostris instituendum a tam admirabili viro, se tandem, ut dudum cuperet, edoctum iri speraret. Etenim is erat Piscator, qui non tyrones modò, verùm & reliquos nostri Ordinis homines in sui admirationem raperet: sic prorsus, ut gravissimi Societatis viri, & Provinciarum Præfecti, quoties in eum oculos conijcerent, animû sibi severioris disciplinæ cupiditate inflammari fatebantur. Tantâ fuit vitæ austeritate, ut semel in-

Io: B. Piscatoris
eximia laudes.

indutum cilicium per sexennium ipsum ab se
 nunquam dimiserit: vultu tamen semper sic hi-
 laris, ut modesto risu dicta sua omnia condi-
 ret: nec lepores in tempore salesque deesse;
 quibus animi iucunditatem morum severitate
 non eripi, sed e Cælo parari, & ut nucleos
 duro cortice custodiri declararet. Extima o-
 ris, gestusque compositio tota ex religiosæ mo-
 destiæ præscripto, quam cum nec prospera,
 nec aduersa violarent, quidquid eveniret, eo-
 dem vultu tanquam ex amicâ Dei voluntate
 profectum benignè complectebatur. Ea in-
 omnes sibi subiectos caritas, comitasque, ut sin-
 guli persuasum haberent, neminem sibi, se
 unum omnibus eius opinione, & caritate præ-
 ferri: quam etiam in pauperes testatam voluit,
 cum detractis sibi vestibus nudos eos interdum
 operuit. Legem quam alijs indiceret, se ipse
 quodammodo, suosque mores statuerat, nihil
 alijs imperare solitus, quod sibi antea non im-
 perasset. Vnde mira eius Præfecturæ suavi-
 tas existerat, uniuersâ imperij austeritate duri-
 tieque in se ipsum edomitâ. Denique nonnul-
 lis etiam prodigijs, quàm carus superis esset,
 monstratum authores sunt, qui illis tempori-
 bus æquales vitam litteris consignarunt. Verû
 quò alienâ vel superum æstimatione sublimior,
 hoc

hoc suâ ipsius humilior, nihil potius habuisse, ab iisdem traditur, quàm ignorari, ac præteriri. Hanc tantam virtutem demiratus Aloysius, nihil optatius habuit, quàm ut e propinquo omnia eius gesta conspici ad imitandum daretur. Cum enim Vir egregius nihil alios non expertus ipse doceret, omnemque virtutis asperitatem suo usu leniret, quæcumque de illâ præcepta daret, eadem inuitamenta erant.

Voti igitur compos eâdem insuper quâ Piscator lecticâ, propterea quod ceteris deterius haberet, iussus est inuehi: quâ commoditate libentius alijs cessisset, nisi Magistri prohiberetur imperio. Verùm huic satisfactû ratur simpliciter in lecticam ingressu, rationem inijt, quemadmodum equitantium incommoda commodior illa vestatio exhiberet: nam detractâ, quam gestabat, hyberna toga, atque in orbem conglobatâ, ephippiorum duritiem insidentium subiecta referebat.

Vbi primùm Româ excessum, Divis Petro, ac Paulo Apostolis eius Urbis Tutoribus unâ ambo fuis precibus valedixerunt: & quidquid itineris Neapolim usque superfuit, vel Canonicâ Psalmodiâ, vel mutuis de Divinis rebus sermonibus extractum est. Cum ad diuersoria deventum foret, antiquissima Adolescentis cura

Incōmoda
sibi in le-
ctica arti-
ficiosè pa-
rat.

Totū iter
precibus,
vel saluta-
ribus col-
loquijs ex-
tractum.

ra erat, ceteris inseruire, lectissima queque tradere, deterrima retinere. Confecto deinde itinere socijs tyronibus Aloysius narravit, longè plura paucorum dierum interuallo, se cum Patre familiariter versando edoctum, ac magis in viâ virtutis progressum, quàm menses complures in tyronum sede commorando. Kal. Novembris Neapolim ingressi in Collegium Societatis rectâ perrexerunt: quibus venientibus Patres vniversi Aloysij famâ exciti obuiâ progredi, circumfundi, complexu ambire, studijs, officijsque omnibus, uti est humanissimæ gentis ingenium, prosequi. Neapolitano Collegio Rector eâ tempestate præerat Vir quidam severioris disciplinæ cultor inprimis, qui quam sibi perutilem senserat vitæ austeritatem, ægrè adduci poterat, ut ceteris abnueret. Inde maior Aloysio data in se sæviendi copia summo cum ipsius gaudio, iam pridem ea sibi fræna laxari cupientis. Neapoli Philosophiæ studia dudum intermissa iussus est recolare: quo tempore præclara non modò ingenij præacuti, ac perspicacis, verùm etiam religiosæ pietatis documēta dedit: Quod cum alij complures, tum potissimum is, quem in Philosophiâ audivit, publicis litteris testatum, consignatumque reliquit: quibus, & illud addidit, se a Io: Baptista Piscatore

Al: maior
in se seviē
di copia
data.

Ingenium
Al: præacu
tū ac per
spicax.

Io: B: Pifca
toris de Al.
testimoaiū

tore eius tyronis Magistro audivisse; sibi non
modò in sanctorum hominum numero Aloysiū
collocandum videri, verùm & inuistatâ qua-
dam sanctimonix formâ, ac specie præfulgen-
tem inter præcipuos, sanctissimosque Ecclesiæ
Viros referendum.

Scip. Gon-
zagâ pur-
pura infi-
gnitū au-
dit incu-
riosus.

Togâ tri-
tâ, atq: ad
tibias de-
curtatam
geit.

Præfectorū
erga Aloy.
incuria.

Cum sui famam unâ secum in eâ vrbe igno-
tam peregrinari crederet, eò diligenter incu-
buit, ne generis amplitudo in alios maneret:
idcirco cum infimis quibusque e seruitio Fratri-
bus versari, vulgarique gaudebat. Cum autem
litteris esset perlatum, Scipionem Gonzagam
in Purpuratos Ecclesiæ Patres nuper allectum;
eo rem vultu accepit, ac si ad sese minimè per-
tineret: licet satis notæ omnibus forent magnæ
inter eos, ultra cognationem, amicitix neces-
situdines. Domo aliquando prodijt togâ insue-
to more ad tibias decurtatâ, præterquamquod
adeo lacerâ, ac tritâ, senioque veluti canescē-
te, ut postremum quemque inter domesticos
dedeceret. Quâ in re illud insuper obseruatum
a nonnullis est, sæpè nostræ Domus Præfectis
in reliquos ceteroqui maximè intentis, quid
Aloysio fieret, quid opus illi esset, præsertim
ægrotanti, nihil propemodum pensi fuisse:
haud scilicet ignaris Divinam Providentiam,
cui sat curæ esse scirent, illi, nihil ut desidera-
ret,

ret, permissuram: id quod re ipsâ præstabat, non tamen expletis, sed amotis desiderijs. Nam cum re verâ multa vel ad victum, cuiuscumque, vel ad salutem necessaria sæpè deessent; mente in Deum sublatâ, eorum se desiderio levâri, illico sentiebat: itaque per fluxarum rerum defectum, omnium fontem, veluti adverso flumine, vestigabat, inveniēbatque. Huc pertinet, quod cum aliquando ex erisipelate, cognatâque feбри graviter ægrotaret, fortè accidit, ut per summam Admitti incuriam, noctem quandam sine linteis stragulis non sine gravi eius incommodo iaceret: quod tamen ipse, sicut & cetera eiusmodi, quæ morbum comitâdo exaggerant, mirum in modum hilaris, gaudensque tulit, ut quibus acceptum referret, cum odium præsentis, tum futuræ, & potioris vitæ cupiditatem, ac studium. Quâ etiam de causâ eo toto tempore, quod integrum ferè mensem tenuit, tametsi acerrimis, assiduisque doloribus conflētaretur, semper tamen serenus, ac facilis cunctos ad se adēntes blandè, comiterque appellabat, perinde, ac si animo Divinis rebus occupato minime vacaret, sui corporis lamenta cognoscere: atque adeo mentē lateret, quid inferius ageretur.

Postquam is morbus depulsus, satisque com-

perum,

Nocte sine linteis stragulis æger, sed hilaris iacet.

In acerrimis doloribus serenus adēntes alloquitur.

Nota ad
cautione.n
quorundā
medicorū
artificium

pertum, Neapolitanum, quam Romanum Cæ-
lum eius valetudini inclementius esse (veteres
enim capitis dolores increbuerant, novisque
subinde tentationibus premebatur) soli ve-
tendi consilia agitari cepta, Urbisque quamprimum
repetendæ: quod deinde Medicis authoribus
peractum est. Hic verò iuvat quorundam Ro-
manæ Urbis Medicorum artificia usu mihi cō-
perta in medium proferre; ne ægrotantes, vel
eorum custodes sibi pueriliter in re ceteroqui
gravissimā imponi permittant. His enim (ser-
mo mihi tantummodo est de paucis imperitis,
ceteros plerosque veneratione dignissimos cen-
seo) satis familiare animaduerti, ubi omnia
suæ artis tentamenta ad morbi alicuius perti-
naciā frangēdam vana evasisse perspexerint,
id enī studiose, ut ægrum haud multò post
certò moriturum, atque una cum eo mortis
eius invidiam, ab se longè amoliantur. Itaque
Tibur, Tusculum, & libentiùs Neapolim, un-
de longior regressus, amandari curant, collau-
datâ satis magnificè eius loci salubritate: ibi
enim, si æger intercitat, se, suamque inscitiam
in crimen, iudiciumque vocari haud metuunt.
Ceterum, si hic locus esset, nullo negotio evin-
cerem, Neapolitani Cæli temperiem diuturno
morbo, ac præsertim ad phthisim spectante af-
fectis

fectis plurimum aduersari. Longa suppetit exemplorum series, quæ ostendere liceat, quàm multos famâ eius clementiæ fretos in fidem, tutelamque venientes, vel exitio dederit, vel saltem deterius affectos dimiserit. Præter Aloysium, quem ibi peius habuisse diximus, memini me legere Carolum Spinolam (virum illum eximium, quem in odium Christianæ Religionis Barbari Iapones vivum cremarunt) Neapolim valetudinis ergo profectum brevi deserere compulsus fuisse, morbo ad sanguinis expuitionem abeunte. Alios Patrum memoriâ, complures nostrâ eundem sortitos exitum, quosdam etiam obijde, partim accepimus, partim oculis nostris vidimus. Longum est singulos recensere. De me id tantummodo confirmare possim, quod cum in eam Urbem corpore affecto, fractisque viribus venissem, paulò post largâ sanguinis vomitione morti quàm proximus accessi, fortasse non evasurus nisi terram parum amicam deseruissem. Causam nonnulli subijciunt, universum Campaniæ tractum, & quod sit, quàm Romanus ager ad meridiem pronior, & quòd subterraneis ignibus (testante id sat luculenter Vesæuo) scateat, præferuidum esse: quare adolescentium morbos ab æstu sæpiùs procreatos provehere potius,

Neapolit.
Cælum ad
phthisim
pronis in-
festum.

Campaniæ
tractus præ-
feruidus.

tius, quàm remorari aptum. Vina etiam ibi
admodum feruida, atque ingentium virium,
potari, ceteraque edulia soli ingenio per se ca-
lida calidis etiam condimentis succendi soli-
ta: denique ad perdendam iuventutem caloris

iniuriæ maximè opportunam univër-
sa

conspirantia. Hæc eò dixerim, ne

Patres familias, ut suis sumpti-

bus imperiti alicuius me-

dici dedecus redimant

filios adolescen-

tes in ma-

gnâ

domesticorum, atque ami-

corum solitudine mo-

rituros aliò trã-

smittant.

Quo hæc
digressio
pertinet

C.A.